

Loonverschillen tussen sectoren: Vier landen vergeleken

Maarten van Klaveren, m.vanklaveren@uva.nl

STZ advies & onderzoek, Eindhoven, Universiteit van Amsterdam / AIAS

Kea Tijdens, k.g.tijdens@uva.nl

Universiteit van Amsterdam / AIAS

Amsterdam, NL, 9 september 2010

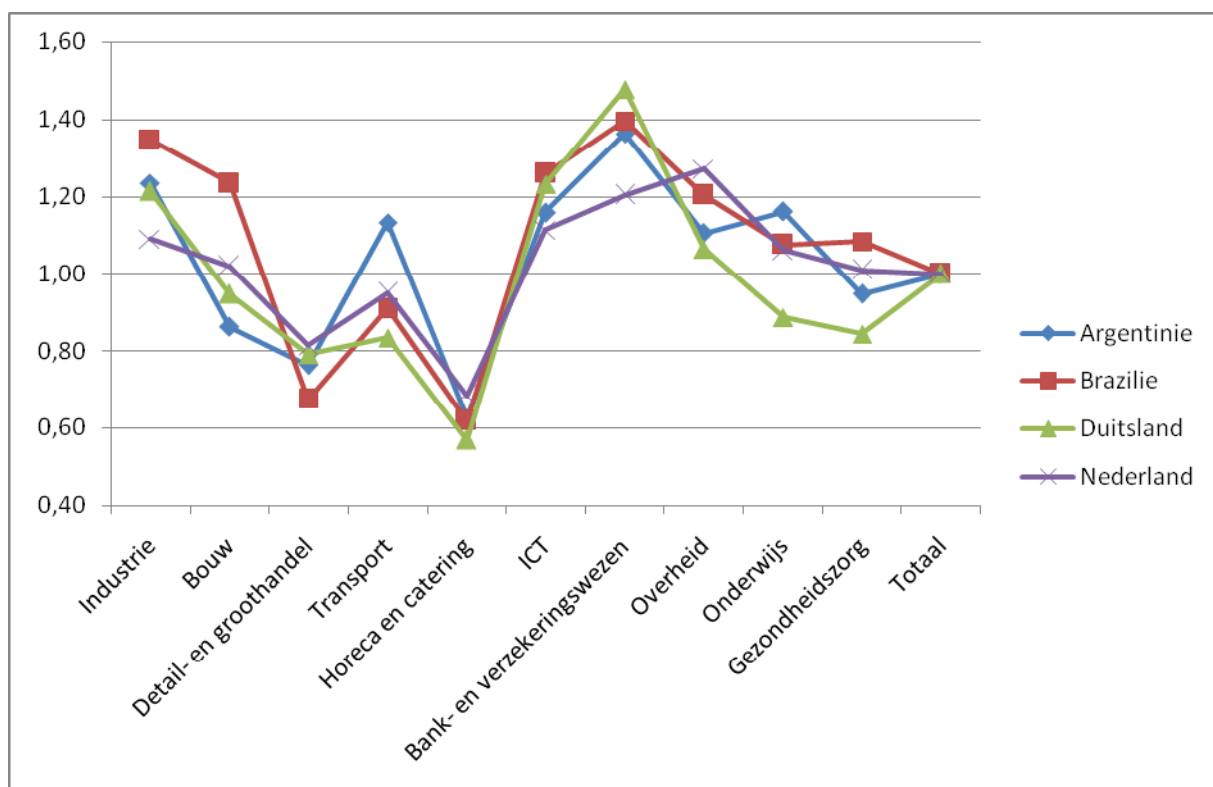
Uit eerder onderzoek dat wij deden, bleek dat de detailhandel en de horecasector in diverse Westeuropese landen gemiddeld steeds de laagste uurlonen hadden van alle sectoren. Dat was zo in ons land, in Engeland, Duitsland, Frankrijk, Denemarken en nog andere landen. De hoogste gemiddelde lonen vonden we per land daarentegen in verschillende sectoren. Dit waren uitkomsten gebaseerd op cijfers uit de periode 2002-2006. Hierop voortbouwend, proberen we met behulp van *Loonwijzer*-cijfers uit 2009 enkele vragen te beantwoorden. Geldt een bepaalde rangorde van lonen naar sector nog steeds? En zo ja, geldt die ook buiten Europa?

De grafiek laat de afstand zien van de mediane bruto-uurlonen per bedrijfstak tot het mediane bruto-uurloon van een heel land. (De mediaan is de middelste waarneming; bijvoorbeeld bij een rangorde van 9 lonen is de mediaan 5). Dit is gedaan voor de gangbare 10 sectoren en voor vier landen, twee Westeuropese (Nederland en Duitsland) en twee Latijnsamerikaanse (Argentinië en Brazilië). Meteen springt de gelijkenis in loon-patronen tussen sectoren in de vier landen in het oog. En weer komen de lonen in horeca en catering en in detail- en groothandel op de onderste twee plaatsen: horeca en catering steeds met het laagste mediane loon, en detail- en groothandel op de een na laagste plaats. Aan de bovenkant is het patroon inderdaad minder eenduidig. In drie van de vier landen blijkt volgens onze gegevens het bank- en verzekeringswezen het hoogste mediane uurloon te betalen; alleen in Nederland komt de overheid het hoogste uit, gevolgd door de banken en verzekeringen. In Argentinië en Brazilië komt de industrie qua uurloon op de tweede plaats, gevolgd door de ICT-sector, terwijl in Duitsland de ICT-sector net boven de industrie eindigt.

Heel verbazingwekkend is deze internationale gelijkenis nu ook weer niet. De rangorde in lonen tussen sectoren wordt voor een flink deel bepaald door de rangorde in de kwalificaties van de mensen die daarin werken, en die laatste rangorde verschilt internationaal niet zo heel veel. Daarnaast spelen

zogeheten institutionele factoren hier een rol, zoals de aanwezigheid van sterke vakbonden, de dekking door CAO's, en het bestaan van een wettelijk minimumloon. Deze institutionele factoren lopen tussen landen sterker uiteen. Ze lijken vooral belangrijk voor de spreiding van lonen tussen goed en slecht betalende sectoren. Zo is het frappant om te zien dat de grootste spreiding tussen sectoren optreedt in Duitsland: horeca en catering zitten daar op 57% van het mediane loon en het bank- en verzekeringswezen op 148%, ofwel een verschil tussen laag en hoog van 91% punten. Nederland laat de kleinste spreiding zien: een verschil tussen horeca en catering (68% van de mediaan) en overheid (127%) van 59% punten, terwijl Argentinië (74% punten) en Brazilië (78% punten) daar tussenin zitten. Ons lijkt dat het ontbreken van een wettelijk minimumloon hierbij een niet onbelangrijke rol speelt. Argentinië, Brazilië en Nederland kennen zo'n wettelijk minimumloon, en dat helpt mee om de afstand tussen slecht betalende sectoren en het midden van de loonverdeling – hoewel volgens velen nog te groot – kleiner te houden dan in Duitsland. Ondanks stevige aandrang in de laatste jaren is bij onze oosterburen een wettelijk minimumloon niet tot stand gekomen. Bovendien loopt het percentage werknemers dat niet meer onder de dekking van een CAO valt, in Duitsland snel terug, vooral in de detailhandel en de horeca.

Tabel: Verhouding van de mediane uurlonen per sector tot het mediane nationale uurloon, 10 sectoren en vier landen, nationale mediaan = 1,00

Bron: Ongewogen WageIndicator data, selectie werkenden in Nederland, Duitsland, Brazilië, Argentinië, januari-december 2009 (n per sector/land = minimaal 100)
